

HERINNERINGEN UIT DE GEVANGENIS.

In het jaar 1800 was ik een gevangene in eene franche provincie stad, en het was niet voor het eerst dat ik in een kerker zuchtte. Nogtans had ik mij niet te schamen over het kleine avontuur uit den tijd van mijne jeugdschap.

Van den gevangenebewaarder en zijne vrouw zal ik niet spreken, hoewel beide zoo voorkomend en goedhartig waren, dat ik altijd met dankbare toegenegenheid aan hen zal blijven denken. Echter moet ik de opmerking maken, dat de taak eens gevangenebewaarders hoogst eervol is als die met gevoelens van medelijden wordt vervuld. Vrouw Henriette was zwak van ligchaam en bijna altijd ziek, en daarom had zij eene plaatsbekledster in hare dienst, eene oude huisbondster, die zich Lidivina liet noemen. En hoevelde deze een leeftijd van 78 jaren bereikt had, zoo men haar slechts 50 jaren oud gewaand hebben, zoo ijverig was zij altijd in de weer, en daarbij had zij allerlei kluchtige invallen. Nog zie ik haar voor mij met haar klein wit mutsje op, haar zwart, kort nauwsluitend keurslijf en haar zilver hartje, aan een zwart vetersnoer bevestigd. Zij waagde het niet het kruis te laten zien, dat er eerst aan gevangenschap had; dit te dragen was destijds niet geoorloofd, maar zeker hield zij het onder haar wollen- of paardenharen kleed verborgen, dat zij als boete voor vroegere zonden droeg. Van welken aard konden die geweest zijn? vroeg ik mij zelve. Was zij weleer schoon geweest? Haar bleek doch gezonde gelaatstint en nog ongeboegene gestalte droegen er wel sporen van. Hoe het zij, Lidivina was ervaren in de eedele kunst treurenden te troosten en wanhoopend weder op te richten. Wanneer het onder de kwaad-aardigste gevangenen tot een gewelddadig verzet kwam, stelden zij zich, veelere willende sterven dan bukken, met hunne ketenen te weer tegen de geveldje bajonetten der wacht; doch thans had men Lidivina slechts te doen verschijnen en oogenblikkelijk was ieder bevredigd.

In haar vroom en edel beroep werd zij door haar kleinzoon Peter ondersteund, een jonge man van 23 jaren. Hij was zwak van ligchaam, doch geduldig en moedig van aard, terwijl hij onverdroten ons lijdens zocht te verzachten en den tijd te korten. Zijne gelaatstrekken, die onderworpen lijdens en toch geene neerslagtigheid teekenden, weet ik niet beter dan bij die onzer arme en goedaardige boeren uit het gebergte te vergelijken. Zijne blauwe oogen drukten medelijden en welwillendheid uit, zijn haar was blond en rechthoekig gesneden. Zelfs in de gevangenis was Peter geen beduidend persoon. Door Lidivina had hij, naar onze meening, zijne nederige betrekking van handlanger des gevangenebewaarders bekomen. Eerst later vernam ik, dat die post hem als eene bijzondere gunst was in deel gevallen en — zonderling! — omdat hij daartoe bijzondere geschiktheid betoond had. Bij een of anderen inspannenden arbeid, terwijl hij ons armoelig nachtleger met een bos versche stroo opvulde, een zieke spijzigde of hielp verleggen, viel mijn oog op het slingeren van zijn scapulier op zijne blootge-rakte borst, en treffend scheen mij zijn geheele wezen het uit te spreken, dat hij geloofde dat God hem tot onderworpen lijdzzaamheid had bestemd en daarin zijn heil te vinden.

Gewoonlijk werd onze kamer door Peter, wien wij allen zeer genegen waren, geopend, en dit beschouwden wij als een blijk van welwillendheid des gevangenezigtters. Peters gewone ochtendgroot scheen ons een zegen toe voor den geheelen dag. Eens gaf ons het geluid der grendels, later dan gewoonlijk en op ruwe wijze teruggeschoven, te kennen dat hij door een anderen helper, die onze nachtrust niet ontzag, was vervangen genomen. Deze heette Niklaas en was een goed man, die, ik weet niet om welke reden, de gevangenisdienst had op zich genomen. Waarschijnlijk is het dat hij zich niet dan met wezarin in het uitoefenen zijner ambtspligten schikte; nogtans wist hij zijne wezen-mijnke gevoelens onder ruwe manieren te verborgen. Zoo aan zijne stem een forsch, diepen toon weten te

geven, en om zijne ruwe en dreigende woorden nog meer kracht bij te zetten fronste hij op vreeselijke wijze zijne wenkbrauwen, niet gewoon om toorn uit te drukken, zamen. Daar deze kunstgrepen hem echter veel zelfbeheersching kostten, wilden zijne antwoorden het best vlotten als hij zijn rug gekeerd had, en toen men hem eens ver-raste dat hij een stervende bewende, beweerde hij dat men hem tabakstof in de oogen geworpen had, opdat men hem niet zou verdenken vatbaar voor medelijden te zijn. Ik heb meer gevangenebewaarders zoo als Niklaas leeren kennen. De menschen zijn nooit zoo boosaardig als zij soms schijnen.

„Waar is Peter?“ vroeg ik hem, snel van mijne leger-steet oprijzend.

„Peter, Peter!“ antwoordde hij wrevelig. „Het is bij ulieden altijd een vragen naar Peter. Wat doet hij dan toeh voor u, dat anderen niet even goed kunnen doen? Brengt Peter u iets anders dan eene kruik water en brood? Hier hebt gij eene kruik en hier is brood! Zoekt hem op, als gij iets van hem verlangt: uw Peter is in de gevangenis.“

„Peter in de gevangenis? Onmogelijk! Wat heeft hij dan misdaan?“

„Weet ik het? Wat deert het mij wat deze en gene weervaart? Misschien heeft hij eene of andere deur te vroeg geopend, of er eene te laat gesloten; of wel heimelijk een brief bezorgd eer die door het bestuur onderzocht en gelezen is geworden; kortom te veel toegewendheid jegens u of uwe kameraden betoond. Hij is er wel toe in staat, die huichelachtige druiloor!“ — Het spreekt van zelve, dat Niklaas zeer harde, grove woorden niet uitbragt dan nadat hij zich eerst had omgewend.

„Dat is schandelijk!“ riep ik, hem in de rede vallende, uit: „Dat is verschrikkelijk! Indien de overheid dit ver-nam zou zij zich strengelijk tegen zoo iets verzetten. Zonder onderzoek en recht een vrij mensch tot zulk eene harde gevangenis te veroordeelen, is eene ontzettende straf. Deze handwijze tegenover Peter is even onwaardig als ware die op u toegepast geworden, en ik zeg u het roept om wraak!“

„Het is wel!“ vervolgde Niklaas, ditmaal zijn blik zij-delings afdwendende, „maar hebt gij wellicht gedacht dat uw vriend Peter een vrij man was, die even als ik elken avond dit huis mag verlaten? Hij is een gevangene even als gij, alleen met dit onderscheid, dat gij morges voor de regters heht te verschijnen, en de hooge heeren ge-magtigd zijn u aan de uwen terug te geven wanneer gij goede getuigenissen kunt aanvoeren. Peter echter heeft nog 13 jaren hier door te brengen wyl hij eerst 7 jaren gevangenis zit; en zelfs heeft hij eene 18jarige geelstraf te ondergaan, wanneer de regeringscommissaris dit goed dunkt, die hem hier tot heden, uit bijzondere gunst, als het ware in een lustloot geplaatst heeft. Ik erken dat het zeer hard zou wezen, maar wat zal men zeggen?... Peter is be-neden den vastgestelden onderdom om geguillottineerd te kunnen worden.“

Guillotine, galeien! Zulke straffen voor den eerlijken Pe-ter, voor de onvergelyklijke Lidivina! Mijn hoofd duizelde bij het sluiten der deur. Vergaefz zou ik Niklaas nog meer ondervraagd hebben, hij had mij zeker niet meer geant-woord, en het was mij als hoorde ik door de zware muren heen, boven het geluid der grendels uit, hem grommen: „Weet ik het, wat gaat het mij aan? Wat heb ik mij te bekommeren over hetgeen anderen doen?“

Den volgenden dag had ik, zoo als Niklaas mij had aan-gekondigd, inderdaad voor de regters te verschijnen; ik werd met eene meerderheid van 12 stemmen vrijgesproken. Men zal zich wellicht niet verwonderen, als ik openhartig erken, dat nooit de uitslag eener stemming mij zooveer verblijd heeft. Mijne eerste gedachte toen ik mij vrij wist was de geschiedenis van Lidivina en Peter.

Een bejaard, vroom, stoumoedig priester had in het jaar 1793 zijne toeliet in hun huis genomen, om van daar uit zijne kudde te vermanen en te wijzen op de hulp en vertroosting der kerk, hetgeen in die dagen voor mis-daad gold. Hij werd bij het uitoefenen van zijn ambt gevat, en onderging zijn vonnis als een martelaar uit de eerste eeuwen der Christelijke kerk. Zijne kleine dorpsge-meente verdedigde hem, tegen zijn wil, met dien heftigen hartstogt, welke veelal de vervolgdten om het geloof be-zield. Van het zestiental, dat hem had willen bevrijden, stierven veertien om het schavot, nadat zij den laatsten zegen van den biechtvader ontvangen hadden. De groot-moeder was toen 70 jaren, haar kleinzoon nog geen 16 jaren oud en, zoo als Niklaas terecht beweerde had, was de eerste te hoog, de laatste te jeugdig in jaren om hen den dood door de guillotine te doen ondergaan, en dit nu was de reden dat Lidivina en Peter in de gevangenis waren.

Intusschen was Bonaparte teruggekeerd, Bonaparte, die reus uit de omwenteling geboren, die recht en wet weder herstelde, doch ze niet op hechte grondslagen vestigde, wyl hij zelf er ontrouw aan werd. Verscheidene regtskun-digen trokken zich het lot van Peter en Lidivina ernstig aan, en ik zelf was volrijver in hun belang werkzaam. Terstond nadat ik alle beslissende en goedgekeurde schrif-telijke bewijzen, die beider veroordeeling vernietigden, bij-een had, snelde ik naar hen heen, tienmaal gelukkiger dan op den dag mijner vrijpraak, toen ik hen verliet. Ik kondigde Lidivina en Peter de vrijheid aan, die, naar men vroeger waande, hun eerst na vele jaren — en de eerste

wel nimmer — teruggegeven zou worden. Het was een schoone lentedag, zoo als Franche-Comté er meer in April telt, 4 ure in den namiddag; de gevangenen genoten nog de laatste minuten der uren, hun dien dag in den hof in de koeesterende zonnestralen vergund.

„Gij zijt vrij!“ riep ik opgetogen uit, nu Peter, dan Lidivina omhelzende. Ik was te zeer geerd om mijne woorden te verklaren, doch alle apwezigzen hadden mij begrepen, en de aandoening dezer ongelukkigen, tot tranen toe bewogen, was de beste uitlegging mijner woorden. Thans volgde eene diepe, drukkende stilte; in eene gevangenis die men zeven jaren lang bewoond heeft, zijn nog andere banden dan die der gevangenis los te maken. Lidivina blikte op hare gezellinnen, op hare kranken en zwak-ken, vier moederlijke verpleegster zij zoo lang geweest was en die zij gehoopt had tot lijdzzaamheid en godsvrucht te voeren. Eindelijk stond zij voor een neêrgebogen grijsaard stil, wien het wigt der jaren of de indruk van het zoo even gehoorde als vastgeboeid hield. „Ach, George!“ sprak Lidivina hem toe, „wie zal nu voortaan uwe bouillon brengen?“ Vervolgens keerde zij tot mij terug, drukte mij de hand en vroeg mij: „Ik ben dus werkelijk vrij?“

„Ja, Lidivina!“

„Ik zou dus thans, indien ik het wilde, met u en Pe-ter de gevangenis kunnen verlaten?“

„Ja, Lidivina!“

„Gij zoudt mij dan tot de regterlijke magt dezer gevan-genis kunnen leiden?“

„Zeker, Lidivina!“

„En mij de woning van den dokter mijner kranken kunnen aanwijzen?“

„Zoo is het, mijne waarde! en ik kan u ook de kerk toonen, die eerlang weer geopend staat te worden.“

„Alles opperbest, mijn vriend! Ach! indien ik er van verzekerd mogt zijn, de gevangenis niet tot last te wezen...“ De vrouw des gevangenebewaarders was zigbaar diep getroffen. „Het is toch waar,“ vervolgde Lidivina, „dat ik nog niet te oud ben om nog meer goede diensten te kunnen verlenen. Gij anderen, begeeft u ter ruste, want het heeft reeds 4 ure gelagen. Morgen zien wij elkaar zeker weder. Ik wil dit huis niet verlaten!“ En zich naar mij keerende, sprak zij: „Waar zou ik nuttiger en gelukkiger kunnen wezen dan hier? Ik behoor tot geen gezin, noch dorp meer. Wat Peter betreft, dat is eene an-dere zaak; hij is jong, handig, ijverig, gehoorzaam en — wat boven alles gaat — godvruchtig. Wanneer het mensche-dom tot het goede terugkeerd zal zijn, dan wordt mijn arme Peter ook wellicht gelukkig. Treed nader, mijn kind! ik wil u zegenen en vaarwel zeggen.“

Peter had nog niet gesproken. Hij scheen in ernstig nadenken verdiept en in zwaren tweestrijd; eindelijk na-derde hij zijne grootmoeder. „Neen, grootmoeder!“ sprak hij nu beslissend, „bij wijlen heb ik er over nagedacht welk een beroep na het eindigen van mijn straf-tijd te kiezen. Gaarne zou ik priester worden, doch ik heb immers geen tijd genoeg om geleerdheid en wijsheid op te doen. Hoe verheven het priestersambt overigens ook zij, dat van den gevangenebewaarder legt ook pligten op, die ik gaarne vervullen wil. Niklaas heeft bovendien eene hulp noodig, en thans weet hij, dat mijn medegevoel voor lijdens, mij sedert mijne kindsheid eigen, mij nooit trouwe pligtver-vulling heeft doen verruimen. God heeft mij voor deze taak bestemd en ik mag daarin niet versagen.“

De gevangenen waren heengegaan, en Niklaas behoefde dus zijn natuurlijk gevoel niet langer te bedwingen. „Blijf, blijf!“ riep hij suikkende uit. „Is het niet zoo, in mijne plaats zoudt gij eveneens gehandeld hebben?“ vroeg Peter nu, zich tot mij wendende.

„Ja, mijn vriend! indien ik den moed daartoe gehad had.“

Lidivina en Peter verlieten de gevangenis niet; tot aan hun dood toe wijdten zij zich aan de zorg en verpleging der gevangenen.

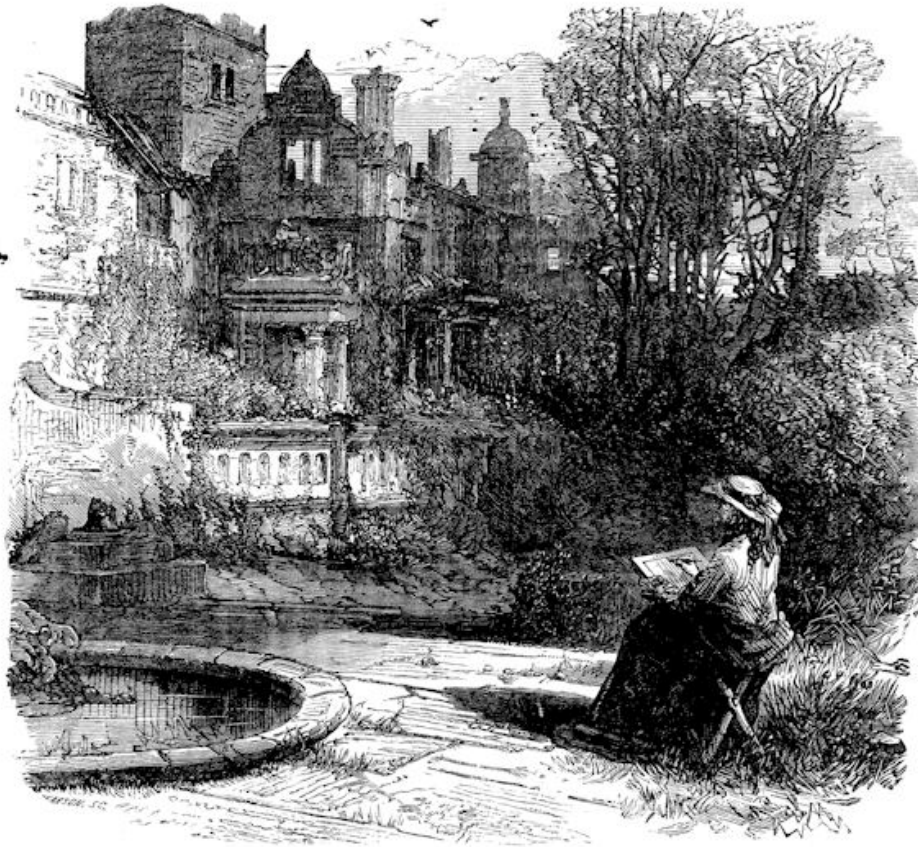
Naar 't Hoogduitsch.

CROISSET VAN UCHELEN.

FILIPP. 1: 23.

Het zesjarige zontje van een predikant lag gevaarlijk ziek. Eens vroeg zijne moeder hem hoe het ging. Hij antwoordde: „Moedertief! ik wilde zoo gaarne naar den Heere Jezus gaan!“ — „Waar wilt gij Hem zien?“ vroeg de moeder. „In den hemel,“ was het antwoord. „Wanneer zult gij daar komen?“ — „O heel gauw, heel gauw!“ — „Nu goed!“ heraan de moeder; „het zal ook niet lang meer duren; maar wat heeft Christus voor u gedaan, dat gij zoo getroost in Hem zijt?“ — Nu strekte het kind zijne beide armpjes uit, en zeide: „Lieve moeder! zóó, zóó is Hij aan het kruis voor mij gestorven!“ En onder dit uitstrekken zijner armen ont-sliep hij.

T. M. L.

KLEIN ROOKWOOD. .

DERDE HOOFDSTUK.

Het bleek spoedig wie de indringers waren. Eene harer naderde, en zeide terwijl zij eene beleefde buiging voor Emilie maakte: „Jufvrouw Vernon, als ik het wel heb.” Emilie boog toestemmend. „Mijne dochter, jufvrouw Valentine,” zeide de dame zich tot Ida wendende, die achter haar stond, „en hare vriendin, jufvrouw Marigold.” Emilie luisterde stilzwijgend naar deze voorstelling, en wachtte wat er op zou volgen, terwijl Marcus tegen den muur leunde, en er uitzag alsof hij niets zeggen kon, voordat zij weer vertrokken zouden zijn. „Wij zijn u hierheen gevolgd, jufvrouw Vernon; jufvrouw Moule vertelde ons dat wij u hier zouden kunnen vinden; wij zijn reeds bij haar geweest, in de hoop u te kunnen overhalen het middagmaal met ons te komen gebruiken. Wij schamen er ons waarlijk over, dat wij u uit uwe kamer hebben verdreven.”

Dit verzoek speet Emilie zeer, zij had zoo gaarne een rustigen dag bij jufvrouw Moule genoten, en daarenboven hield zij niet veel van vreemde menschen; ook hinderde het haar dat zij den ouden Marcus niet kon voorlezen. Maar dit alles ging als in een oogenblik door haar hoofd, en werd gevolgd door de overtuiging dat zij nu niet anders doen kon dan de uitnoodiging aannemen; en dit deed zij dus op hare gewone eenvoudige en hartelijke manier. „Wij zijn u zeer verpligt,” zeide mevrouw Valentine; „het is voor ons een onverwacht genoegen zulk eene aangename vermeerdering van ons kringetje te verkrijgen; gij keert dus met ons terug?” Emilie aarzelde; zij keek naar Marcus en zeide: „Ik wilde juist dezen man iets voorlezen; hoe laat eet gij? ik zal u dan volgen als ik mag.”

„Morgen is het even goed, jufvrouw, als gij dit liever wilt,” zeide Marcus.

„Neen,” zeide Emilie, „de dag van heden is altijd de beste.”

„Ida, gij ziet er vermoeid uit, mijne lieveling,” zeide mevrouw Valentine, „hoe zoudt gij het vinden als wij eenen stoel voor u naar buiten bragten, en wij wat in het boschje bleven, om naar de eek-

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

hoortjes te kijken? Ik denk dat het daar heerlijk zou zijn, en dan kunnen wij tevens op jufvrouw Vernon wachten.”

Ida zag er uit, alsof er een wonder zou moeten gebeuren om hare belangstelling te kunnen opwakken; zij was klaarblijkelijk vermoeid, terwijl zij Marcus en Emilie stond aan te kijken. Jufvrouw Marigold daarentegen greep het plan met groote gretigheid aan; het uiterlijk van Emilie had haar zeer aangetrokken, en zij verlangde dus zeker van haar bezoek te zullen zijn; daarenboven lachte haar het denkbeeld om eekhoortjes te zien ook zeer toe. De stoel werd dus naar buiten gedragen door Marcus, die daartoe zijn armstoel had genomen, en toen zij naar het boschje gegaan waren, sloeg Emilie den bijbel open, om iets op te zoeken, dat zij geschikt oordeelde om voor te lezen.

„Ik vrees dat ik u van hen afgehouden heb, jufvrouw,” zeide de oude man.

„Denk daar maar niet over,” zeide Emilie, „ik heb er niet over gedacht wat het best zou zijn om te lezen, en geloof dat wij niet beter kunnen doen dan met het begin aan te vangen; dus laat ons lezen.”

„Maar gij hebt den bijbel omtrent bij het einde en niet bij het begin opengeslagen, jufvrouw,” zeide Marcus.

Emilie glimlachte, zij had den bijbel geopend bij het derde hoofdstuk van Johannes' Evangelie; „gij weet dat soms het eind van den knoop, dien gij moet losmaken om iets open te krijgen, in het midden gezocht moet worden, en niet aan de buitenzijde. Ik merkte dit op toen gij uwen takkebos losmaaktet, het eind van het touw, dat er omheen zat, moest in het midden er van gevonden worden, en gij moest er naar zoeken.”

„Ja, dat is waar,” zeide Marcus.

„En hiermede is het ook waar; hier staat het begin van den geheelen bijbel voor u en voor mij, en als wij niet hiermede beginnen, helpt het zeer weinig wat wij met het overige doen.”

Marcus zag er zeer nadenkend uit, en zij begon: „Indien iemand niet wederom geboren wordt uit water en geest, zoo kan hij het koninkrijk Gods niet ingaan;” zij hield stil, toen zij zoo ver gekomen was en zag hem aan; zijne oogen waren op het boek gevestigd. „Dit is het groote begin, mijn vriend; zijt gij wedergeboren? ben ik wedergeboren?”

„Het kan zijn, dat ik het ben, maar ik begrijp er de ware bedoeling

niet van," zeide Marcus, „ik heb er te voren al eens over nagedacht, maar ik kan het niet uitmaken."

„Het baat niets of wij al verder gaan, mijn goede vriend, deze vraag moet eerst opgelost worden," zeide Emilie zeer ernstig.

„Maar hoe kan ik dat weten? daar heb ik al eens meer over gedacht. Toen ik ziek was, en niet naar mijn werk kon gaan, terwijl ik hier zoo geheel alleen was, heb ik in mijne eenzaamheid mijne gedachten daarover laten gaan."

„Het is van meer belang wedergeboren te zijn, dan te weten dat men het is. Sommigen bedriegen zichzelf en anderen, en benadeelen zich, door eene verkeerde beoordeeling van hunnen toestand. Maar er zijn in dit boek eenige regelen opgegeven, om ons te helpen er de zekerheid van te verkrijgen. Indien zij gevoelt dat zij een zondaar zijn, en daarom uwe toevlugt tot Jezus neemt, opdat Hij u van uwe zonden reinigt, zoo zijt zij wedergeboren."

„Ik ben een zondaar, daar twijfel ik niet aan," zeide Marcus, de oogen neerslaande en het hoofd schuddende.

„Een ellendige, hulpeloze zondaar, die niets tot uwe verontschuldiging kunt inbrengen, dat niet in den dag des oordeels zal verworpen worden?" vroeg Emilie.

„Wel, wat dat betreft, dat zie ik zoo juist niet in," zeide Marcus. „Slecht ben ik, slecht genoeg; maar ik kan niet meer zeggen dan hetgeen ik mijzelf reeds meermalen heb voorgesteld. Ik heb onderscheidene verontschuldigheden bij te brengen, ik ben strenger behandeld geworden dan ik aan anderen verdiend heb, en hoewel ik mijzelf niet in de hoogte wil steken, zoo ken ik er toch wel, die slechter gehandeld hebben dan ik, en ik ben niet altijd, gelijk zij zegt, een zondaar; inderdaad ik heb op de eene of andere manier veel goeds gedaan."

Hij kwam in vuur bij de gedachte aan zijne eigene goedheid, terwijl Emilie hem ernstig aanzag en zeide: „Ik vrees dat zij niet wedergeboren zijn." Marcus scheen niet in zijn sehik; hij antwoordde niets; Emilie sloeg de bladen om totdat zij aan den een-en-vijftigsten Psalm gekomen was. „Zie hier," zeide zij, „dit is de manier, waarop de zondaar spreekt, die inderdaad wedergeboren is: zie ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mijne moeder mij ontvangen; en hier ook, het zevende hoofdstuk van den brief aan de Romeinen openslaande: want ik weet, dat in mij, dat is in mijn vleesch, geen goed woont." Marcus scheen in nadenken verzonken. „Wilt zij dezen Psalm en dit kapittel lezen, alsmede nog andere verzen, die ik voor u zal opschrijven, eer ik terugkom?" zeide Emilie, biddende, gelijk zij uval gedaan hebben, toen wij gestoord werden, opdat zij den zin der woorden moogt leeren verstaan?"

„Ik kan niet bidden zoo als zij bidt, ik heb die gave niet verkregen; maar ik zal mijn best doen en bidden zoo goed als ik kan," zeide Marcus nederig.

„Niets is zoo eenvoudig als het gebed, geloof mij," zeide Emilie, „laat mij u nog even aantoonen, hoe de vrienden des Heeren in oude tijden baden; en wilt zij hunne gebeden leeren, als ik ze u aanwijs?"

Marcus scheen verwonderd te zijn dat zij wist, hoe zij baden, maar knikte toch, ten bewijze van toestemming, terwijl zij den bijbel op verschillende plaatsen opensloeg, en er een teeken bij plaatste.

„Lees dit alles, en het zal u leeren hoe zij moet bidden; en let dan ook op deze belofte: Bid en gij zult ontvangen; en indien zij slechts den Psalm en het kapittel dat ik u aanwees, ernstig en met een oprecht biddend hart wilt onderzoeken, zoo ben ik verzekerd, dat zij mij wel wat te zeggen zult hebben als ik wederkom."

Marcus zag er uit, alsof zij hem eene zeer moeilijke les had opgegeven, maar hij beloofde dat hij zijn best zou doen, en hoopte dat zij heel spoedig zou terugkomen. „Ik zal waarschijnlijk de geheele week in huis blijven," zeide hij, „het dient nergens toe om aan het werk te gaan en uit gebrek aan adem terug te moeten keeren."

„Gij moest niet zoo alleen zijn," zeide Emilie medelijdend.

„Neen, dat moest ik ook niet, maar het is nu eenmaal zoo," antwoordde hij.

„En zij hebt niemand om voor uw eten te zorgen," zeide Emilie, op eens aan hare pastei denkende; „dat herinnert mij, dat ik u een presentje heb medegebracht, hetgeen mij dezen morgen gezonden werd, maar dat ik niet noodig heb, en jufvrouw Moule vertelde mij, dat zij zooveel van peper houdt," daarop haalde zij hare pastei uit het mandje.

„Dat is aardig," zeide Marcus, naar de pooten ziende, die er in het midden uitstaken, en naar de versierselen die op de korst waren aangebracht. „Wel, het lijkt meer op een sieraad voor den schoorsteen; is het inderdaad iets om op te eten?"

Emilie verzekerde hem dat het zoo was, en dat het hem zeer veel goed zou doen; zij beloofde zoo spoedig zij kon hem weer te zullen be-

zoeken, en liep toen snel naar het boschje, vrezende dat het hare nieuwe vrienden zou vervelen langer op haar te wachten. En zij waren ook ongeduldig geworden, dat is te zeggen, Ida was het, en als zij niet tevreden was, kon niemand in hare omgeving iets genieten.

„Ik hoop dat zij niet zult gevonden hebben dat ik onredelijk lang uitbleef," zeide Emilie, toen zij hen bereikte; „het is zoo moeilijk aan den tijd te denken, als de oplettendheid zoo geheel met iets anders vervuld is."

„Denk er maar niet aan," zeide mevrouw Valentine, zeer verligt door hare komst. „Mijne dochter verlangt weer te kunnen opstaan, zij is wat vermoeid, dat zijn wij niet."

„Ik zou hier uren kunnen zitten in deze schoone streek," zeide jufvrouw Marigold, „ik heb mij zoozeer vermaakt met naar de eekhoortjes te kijken. Ik geloof dat Ida het ook prettig zou gevonden hebben, als zij de moeite maar genomen had, wat dieper in het boschje te gaan."

Jufvrouw Valentine zag haar met een verwijtenden blik aan, en zeide, dat niet iedereen zoo sterk was als zij.

„Neen lieve, zij vergeet Ida's zwakte, ik vind dat zij heden wonderen gedaan heeft; nu zullen wij weer naar huis terugkeeren; wat ziet zij bleek, lieve Ida! ik wenschte wel, dat ik wat wijn meegenomen had, of gelei van hertshoorn of uwe droppeltjes," zeide mevrouw Valentine, hare dochter met angstvolle teederheid aanziende. Ida antwoordde niet. Met kwijnende onverschilligheid stond zij op, trok de plooiën van haar dunnen zomerdoek digter om zich heen, en keek Emilie vlugtig aan. „Leun op mijn arm, lieve! of Cecilia, misschien wilt zij haar ondersteunen?" zeide mevrouw Valentine, zich tot jufvrouw Marigold wendende, die Ida dadelijk haar arm aanbood, terwijl mevrouw Valentine naar de hut van Marcus ging, om hem eene kleine belooning te geven voor de moeite, die hij zich met den stoel gegeven had, en om hem te vragen dien weer terug te willen halen. Zij vond hem bezig met naar de duivenpastaie te kijken. Deze stond voor hem op de tafel, en hij had een mes in de hand, doch scheen besluiteloos hoe hij het zou aanpakken. Mevrouw Valentine begreep zijne aarzeling, en herkende de pastaie. „Kunt gij ze niet snijden, goede man?" vroeg zij.

„Neen mevrouw, ik weet niet waar ik er meê beginnen moet," antwoordde Marcus.

Mevrouw Valentine nam het mes, en sneed de pastaie door.

„O," zeide Marcus, „ik dacht dat al de vogels die er binnen in zitten, digt bij elkander gekropen waren, en getracht hadden er uit te komen, toen zij door het bakken daarin verhinderd werden."

Hij scheen zeer verheugd toen hij de pastaie van binnen zag, en tot groote vreugde van mevrouw Valentine ging hij er dapper mede aan het werk, zoodra zij zich had omgekeerd, hetgeen zij opmerkte toen zij het venster voorbijkwam. Emilie en jufvrouw Marigold vermaakten zich zeer bij dit verhaal van mevrouw Valentine. Ida glimlachte en keek nauwelijks om. „Reken er op," zeide jufvrouw Marigold, „de oude man zal denken dat het een geheel duivennest is, dat in zijn geheel is gebakken, met eijeren en al."

„Dat geloof ik niet, dat hij doen zal. Ik denk dat hij eenigzins verrast was op het zien van de buitenzijde, die glimmende korst was voor hem iets heel vreemds; maar het binnenste er van zal hij des te beter begrijpen. Hij heeft meer verstand dan daartoe vereischt wordt," zeide Emilie.

„Hij ziet er niet uit, alsof hij eenig verstand bezat," zeide jufvrouw Marigold.

„Dan misleidt zijn uiterlijk zeer," zeide Emilie snel, „hij heeft zeer veel gezond verstand, dat verzeker ik u."

Jufvrouw Marigold vroeg, hoe lang jufvrouw Vernon de gewoonte reeds gehad had de armen te bezoeken.

„Zoolang ik mij herinneren kan," zeide Emilie. „Mijn voorged nam mij reeds mee, toen ik nog maar een klein kind was. Ik ging met mevrouw Pelham naar hen toe, zoodra ik begrijpen kon wat ik zag; en toen ik oud genoeg geworden was om in hare plaats te kunnen gaan, werd mij eene geheele buurt toevertrouwd, die om de twee maanden veranderd werd, altijd natuurlijk onder het toezigt van mijnheer Pelham."

„O, lieve deugd, wat zijt gij dan vroeg begonnen," zeide jufvrouw Marigold, terwijl zij de schouders ophaalde.

„Ja, ik genoot een groot voorrecht, om op te groeijen te midden van gewoonten, die zoo veel tot ons eigen geluk toebrengen," zeide Emilie, die de manieren van jufvrouw Marigold niet bijzonder bewonderde.

„Ik geloof niet, dat dit uwe beschouwing van geluk is," zeide Ida, die nu voor de eerste maal sprak, terwijl zij hare vriendin aanzag. „Ieder zijn smaak, ik houd meer van de frissche lucht en het

springen der eekhoortjes, dan van oude mannen en het leeren spellen, ja zelfs meer dan van onderwijs te geven in het voorsnijden," zeide de jonge dame, terwijl zij mevrouw Valentine toelachte. De aandacht van mevrouw Valentine scheen geheel door de bewegingen harer dochter te worden ingenomen. Zij vreesde dat zij te hard liep, en daar zij er zeker van was dat zij vreeselijk vermoeid moest zijn, wilde zij om het rijtuig zenden, opdat dit haar het overige van den weg zou kunnen uitsparen. Emilie voelde zich zeer eenzaam, onder menschen die zoo weinig met haar overeenstemden. Mevrouw Valentine beviel haar het best. Zij was klaarblijkelijk zeer goedhartig en vrij van alle gemaaktheid, maar hare geheele zelfopoffering voor Ida bedierf haar voor al de overigen. Jufvrouw Marigold was levendig, en Ida was eenvoudig een niets, ten minste tot hiertoe.

Toen zij aan het oude kasteel gekomen waren, vonden zij den heer Valentine, die zeer op zijn gemak de papieren had doorgelezen, die hij medegebragt had, en alzoo zich in zijne eenzaamheid niet scheen verveeld te hebben. Zoodra hij hen echter zag naderen, stond hij op en bood Ida zijnen arm aan, vroeg hoe zij zich gevoelde, hoopte dat zij niet te veel van hare krachten zou gevegd hebben, en raadde haar aan nog eenigen tijd vóór het middagmaal te gaan liggen.

"Ga wat op mijn bed liggen," zeide Emilie, die zeer veel beklagenswaardigs in Ida's bleek gelaat zag. Het mogt wel is waar niet geheel en al ongesteldheid zijn, er mogt zeer veel zelfzuchtige traagheid onder loopen, maar toch bleek het duidelijk dat zij ook naar het ligchaam lijdende was. Die eenvoudige uitnodiging aldus gedaan, niet op den toon van medelijden, die zij zoozeer van hare moeder gewoon was, maar met eene heldere en duidelijke stem uitgesproken, die geene hoop op eene herhaling van het voorstel aanbod, had eene bijzondere uitwerking op Ida.

"Dank u, ja, dat zal ik doen." En zonder verdere pligtplegingen ging Emilie haar voor naar hare kamer, en Ida volgde.

"Het is slechts eene matras," zeide Emilie. "Ik vond die vrij hard, toen ik pas hier kwam, want ik was lang ziek geweest; maar mevrouw Pelham zeide, dat het gezonder voor mij zou zijn dan een veeren bed, en dat ik er wel spoedig aan zou gewennen. Zij heeft ook gelijk gehad, want ik slaap er nu zoo goed op als op het zachtste dons."

"Zijt gij ziek geweest?" zeide Ida, terwijl Emilie de dekens in orde schikte, en de gordijn toeschoof opdat het licht haar niet zou hinderen.

"Ja, maar ik ben nu weer geheel beter, dank zij de vriendelijkheid van jufvrouw Pool, en deze aangename frissche lucht, wier invloed door mijnen hemelschen Vader is gezegend geworden," zeide Emilie. "Maar gij deedt nu beter om te trachten wat te slapen, en dan zult gij bij het middagmaal weer veel frisscher en sterker zijn." Mevrouw Valentine en Cecilia kwamen nu binnen met wijn, druiven en gelei. Emilie lachte. "Gij moet nog hard werken, eer gij moogt slapen," zeide zij, "ten minste indien dit alles eerst op moet."

"Gij zult toch wat wijn drinken, lieveling?" zeide mevrouw Valentine smeekend, toen Ida dien wegschoof.

Jufvrouw Marigold raadde haar wat gelei aan; zij scheen er een afkeer van te hebben; "druiven dan;" zij sloot de oogen.

"Zoudt gij wel denken, dat zij aan iets behoefte heeft? Zij is oud genoeg om het zelve te weten. Zoudt gij niet meenen, dat het beter ware haar eerst te laten slapen als zij vermoeid is?" zeide Emilie, die medelijden met Ida had, en oordeelde dat dergelijke oplettendheden wel iets van eene vervolging hadden. Maar mevrouw Valentine verzekerde haar, dat dokter Fox gezegd had, dat zij zooveel mogelijk overgehaald moest worden om te eten, en men-haar niet moest toelaten door gebrek aan het noodige voedsel hare krachten geheel uit te putten. "Ik zal u een amandelbeschuitje halen, lieve! Gij zult toch wel een amandelbeschuitje willen eten?" zeide zij, en liep ijlings heen, om er een te halen.

"Zij moet er altijd toe gedwongen worden," zeide jufvrouw Marigold, met eenige minachting in haar stem. "Als de dokter gezegd heeft dat zij eten moet, dan is zij verplicht het te doen, als zij ten minste kan."

"Kunt gij het doen?" zeide Emilie. Weer diezelfde uitdrukking in de stem, niet ontevreden of angstig, maar vriendelijk en kalm; en zij behaalde de overwinning. Ida zou wat wijn gebruiken. "En een stukje brood met boter? Gij kunt u niet voorstellen hoe lekker het brood en de boter van jufvrouw Pool is; beiden worden hier in huis gemaakt. Ik zal er u eens een sneedje van gaan halen." Zij ging heen, en kwam spoedig terug met een bord boterhammetjes van de zoo geprezenen zaken, en na er een aan Ida gegeven te hebben, bood zij er een mevrouw Valentine en jufvrouw Marigold aan, en hield het laatste voor zich zelve. "Ik had ook honger," zeide zij. "Maar als wij hier blijven, kan

jufvrouw Valentine niet slapen. Mag ik het genoeg hebben (dewijl ik toch nu hier t' huis ben) u de bouwvallen te laten zien?" — Mevrouw Valentine zeide, dat zij ze reeds meermalen gezien had, maar dat jufvrouw Marigold zeker gaarne van haar vriendelijk aanbod zou gebruik maken; dien ten gevolge lieten zij de bezorgde moeder bij het bed harer dochter zitten, en Emilie ging met Cecilia de verlatene kamers bezigtigen.

"Hoe dankbaar ben ik, dat wij het geluk hadden u hier te vinden," zeide jufvrouw Marigold, zoodra zij alleen en buiten ieders gehoor waren.

"Ik ben u wel zeer verplicht, maar gij kunt nog vrij moeilijk beoordeelen, of mijn gezelschap al dan niet wenschelijk is," zeide Emilie lachende.

"Dat kon ik wel, ik zag al dadelijk uit welke stof gij gevormd zijt. Inderdaad, reeds toen wij uwe teekeningen zagen, haalde ik mevrouw en jufvrouw Valentine over, zoo mogelijk beslag op u te leggen. Ida had er eerst geen lust in, gelijk dit meest altijd het geval is, totdat deze vrouw over u begon te praten; toen veranderde zij op eens, en zeide dat wij moesten trachten u te vinden."

"Zij ziet er ziekelijk uit," zeide Emilie nadenkende.

"O, de grootste helft is niets dan inbeelding. Hare moeder maakt haar ziek door al dat vertroetelen. Wat mij betreft, ik word soms zelve ziek van verveling. Ida is zóó bedorven, dat zij zelve niet weet wat zij wil."

"Tracht gij haar dan niet aan te toonen, dat dit de juiste manier niet is om tevreden te zijn? Heeft zij geene talenten?" zeide Emilie, wie het niets beviel zoo dadelijk in vertrouwen genomen te worden ten opzichte eener geheel vreemde familie, en nog wel door hunne vriendin, en niet door de hare.

"Zij kon ze voorzeker wel hebben, want er is bepaald eene fortuin aan hare opvoeding ten koste gelegd. Maar zij wil niet werken, zij moet alles doen zonder de minste inspanning, of zij doet niets, en de wetenschap waait ons niet aan, dat weet gij ook wel."

Emilie antwoordde niet. Zij gevoelde door verscheidene opmerkingen van dien aard, dat jufvrouw Marigold zich beklaagde over al het verkeerde dat in Ida was, dewijl het voor haar zelve lastig was, maar volstrekt niet uit medelijden met het ongelukkige meisje. Daarom vermeed zij het over dit onderwerp langer door te praten, en trachtte hare opmerkzaamheid te vestigen op het bezienswaardige gedeelte van de overgebleven kamers.

"Dit alles is heel aardig voor één dag; maar hoe kunt gij het hier zes weken en langer uithouden?" zeide jufvrouw Marigold, toen zij naar het gezelschap terugkeerden.

"Uithouden! het is voor mij inderdaad een tijd van genot geweest," zeide Emilie. "Mijn eenig verdriet is mijne verwijdering van de lieve mevrouw Pelham geweest, en nog wel in een tijd, waarin ik haar zoo goed zou kunnen helpen; maar ik heb er mijzelve in getroost door zoo veel mogelijk voorwerpen tot genoegen en belangstelling voor de kinderen op te zamelen, tegen den tijd dat ik weer t' huis kom."

"Ik zou wel willen dat Ida er ook zoo over dacht, zij is zoo erg zelfzuchtig, zij denkt aan niets dan aan zich zelve. Het is de schuld van mevrouw Valentine," zeide jufvrouw Marigold.

"Trachtet gij nimmer uwe vriendin dit aan te toonen? Ik bedoel met haar te zeggen, dat de eenige manier om zelve gelukkig te worden, is, om voor anderen te leven?"

"Och neen! mevrouw Valentine zou maar boos op mij worden en Ida zou mij haten," zeide jufvrouw Marigold de schouders ophalende.

Gelijk het hout dat in het vuur wordt gelegd, het vuur onderhoudt en grooter maakt, zoo wordt ook de liefde in en door een gedurig zien op Jezus en zijne volkomenheden gevoed. Keert gij uw blik van Hem af naar de dingen dezer wereld, legt gij alzoo niet steeds nieuwe brandstof op het vuur door een gadeslaan zijner heerlijkheid, dan zal al spoedig de liefde in u verkouden. De kortste weg om te leeren liefhebben is het liefhebben zelf.

NEDERIGHEID, DE KROON ALLER DEUGDEN.

Een godsdienstig gestemd jongeling vroeg eens aan een grijsje van dagen: „Hoe zal ik toch mijn leven irligten, om hier gelukkig en eenmaal zalig te worden?" Het antwoord luidde: „Bid God dagelijks, dat Hij u overal nabij zij en u een oprecht hart geve. Ordeel streng over u-zelfen, maar zacht over anderen. Vlied het gezelschap van lichtzinnige menschen van beide geslachten. Vermijd den omgang met twistzieke en partijdige menschen. Vertrouw niet te veel op eigene krachten. Wees voorzigtig en bescheiden in uwe gesprekken. Wees matig in het genot, bedachtzaam in den voorspoed, geduldig in den tegenspoed. Twist niet noodloos over zaken, die het hoofd ledig, het hart koud laten. Indien iemand iets waards en goeds spreekt, betuig hem dan in weinige woorden uwe goedkeuring; maar zoo hij valsch of dubbelzinnig spreekt, laat u dan in geen strijd met hem in, en betuig liever door blikken of gebaren uwe afkeuring, of zeg hoogstens: „Gij moet weten wat ge zegt." — „Maar," vroeg de jongeling, „hoe kan ik dat alles leeren?" — „Waar nederigheid, die kroon aller deugden gevonden wordt. En — in wien was die meer zichtbaar, dan in onzen Heer en Zaligmaker Jezus Christus? Bij Hem moet gij dit alles zoeken. Van Hem alleen kunt gij dit alles leeren. Bid er dan dagelijks om."

H. N. v. T.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

AUGUSTUS. — DERDE WEEK.

Overwinning der vijf kanaänitische koningen.

Het verhaal Jozua IX is zeer merkwaardig. Allereerst om hetgeen het ons leert omtrent de geestelijke hulp en leiding van Gods Geest in 's Heeren uitverkorenen. Ten allerduidelijkste zien wij hier, dat de werking des Geestes niet is eene werktuigelijk voortdurende, noch eene aanbiddend onfeilbaar makende, maar een hooger bijstand, bepaald door het afhankelijkheidsgevoel en den gebedszin des geloovigen.

Tegenover Jozua, Gods gezalfde, staan eenige listige Gibeoniten, en zij misleiden hem met een verhaal, waarvan hij het onware lichtelijk zou hebben kunnen ontvinden, als niet het vleijende daarin zozeer de menschelijke ijdelheid had gestreeld.

Aan wat Jozua overkwam staat voortdurend ieder Christen bloot. Stond de wereld alleen tegen ons over als de vijf vorsten, met het ontbloote zwaard tot een strijd op leven en dood, het Christenleven ware zoo moeijelijk niet. De moed en driesheid des vijands zijn levenwekkers en leiden tot het geloofsbesef: „als ik zwak ben, ben ik sterk." Ons gevaar is het grootst, zodra en waar de wereld hare zwakheid gevoelen en listig den slaapdrank der vleijerij gaat mengen. Ook tegenover dezen zijn Gods Woord en Geest ons genoeg, als maar wij niet onszelven genoeg zijn, wat ons gelijk Jozua zoo telkens overkomt, eer wij het zelfs vermoeden.

Omdat Jozua en de oudsten met het verhaalde ingenomen waren, omdat het hen als uitverkorenen Gods streelde, daarom vielen zij in den strik. Nog zijn zij, die God niet vreezen en om zijne dienst zich niet bekommeren, in bepaalde omstandigheden zeer willig om zich onze minderen te toonen en onze godsvrucht hoog te stellen, ... o ziet dan toe, want de ziel, die van God afgekeerd blijft en tevens de godsvrucht in een mensch huldigt, is dan het meest ons een satan, omdat zij ons wetens en willens van het beste in ons een geestdoodend vergif zoekt te bereiden.

Verdiene de Gibeoniten lof of blaam? Beiden. Hanno daad bewijst een wijs overleg en geloof. Maar hunne wijsheid en geloof zijn beiden ongenoegzaam en van verkeerden

stempel. Al wie in de leugen heil zoekt, openbaart een bastaardgeloof, dat in God zijne hoogste deugden: waarheid, heiligheid en liefde miskent, en alleen onder den invloed van Gods uitwendige eigenschappen: almacht, alomtegenwoordigheid, als schrikverwekkende openbaringen des Allerhoogsten staat. Zulk eene Godserkennis, vrees voor een magtig Boos wezen, is in den grond duivelsdienst en geene godsdienst. Wanneer wij daarom de godsdienst der Heidenen duivelsdienst noemen, is dit geen scheld- en smaadwoord, maar het uitspreken van een feit, waarvan wij de waarheid in eigen gemoedsleven erkennen. Op dien grond verdient de daad der Gibeoniten veelmeer veroordeeling dan lof. Vrees dreef hen, en deed hier het leven, zelfs tot den prijs van schande, koopen. Indien zij als Rachab moedig en open den God Israels als den eenigen waren God hadden erkend en dan over hun lot „de mond des Heeren ware gevraagd geworden," ook zij zouden het ondervonden hebben, dat het beter is te vallen in de handen Gods dan in die der menschen. Abrahams dienstknechten met de besnijdenis onderscheiden, Rachab, Ruth, de Rechabieten enz. zijn ons ten waarborg, dat de Gibeoniten als volk onder de zonen Abrahams, onder de geloovige kinderen van den geloovigen aartsvader zouden zijn opgenomen.

Nu werd het tegendeel hun lot. Bij de menschen hebben zij door bedrog heil gezocht en ondervonden nu de volle kracht der teleurgestelde ijdelheid. In plaats van zelve zich voor God te verootmoedigen, zochten Jozua en de oudsten, en dit met zeker wreed welgevallen, hun eigen misslag goed te maken door de Gibeoniten zoo zwaar te straffen en zoo diep te vernederen als slechts hun eed hun toeliet. Niet anders is in den regel der menschen weg. Wee den mensch, die op grootmoedigheid rekent, ook waar de godvreezende het dom slagtoffer is zijner misleiding, want lichter is het onder steenworpen met Stefanus te bidden: „Heer, reken hun deze zonde niet toe," dan bij eene kwetsing onzer ijdelheid als Jozua en de oudsten ondervonden. Ook ons zal in zulk een geval eerder het: „vervloekt zijt gijlieden," en een peinen op anderer vernedering, dan de zin van Christus in het hart zijn. Toch wil de Heer, die al onze zonden droeg en die zóó in ons wil leven, dat niet meer wij leven maar Hij in ons, ook in dezen zelfstrijd ons overwinnaars maken, en Hij ons met zijnen gebedsgeest en de liefde Gods vervullen.

Den Gibeoniten werd de zwaarst denkbare straf opgelegd: „houthakkers en waterputters te zijn ter dienste van Gods huis." — Hoe kon Israel dit of diepste vernedering en niet eene eere achten? — Helas, nog is het vaak onder Christenen niet anders. Ieder begeert het priesterkleed en den profetenmantel, alles wat ook bij de wereld eere geeft of ontzag inboezemt; maar om Jezus' navolger te zijn in de voetwassing zijner minderen, in de daad „de minste" te wezen, het werk der Gibeoniten te doen, wie begeert het? Toch mist het geestelijk Godshuis zijne Gibeoniten en dezen als vrijwilligers niet. Wel prijken hunne namen in menschenverlagen niet, en zullen zij eens zelve zeggen: „Heer, wanneer zagen wij U naakt, en arm, en in de gevangenis," maar hunne eereplaats is hun reeds bereid in het huis des Vaders. Wel u, gij eenvoudigen en armen van geest, hier zijt gij de laatsten, maar om eens de eersten te worden.

Toonde ons hoofdstuk IX, hoe zelfs een legerhoofd en rigter als Jozua zonder den Heer faalde, het Xde hoofdstuk stelt ons heerlijk voor én wat een mensch met God vermag, én hoeveel de Heer voor den geloovige is en doet.

Vijf koningen verzamelen hunne legers tegen Israel, maar het buitengewone des gevaars is voor Jozua oorzaak der buitengewone opwekking en belofte: „vrees niet voor hen, want Ik heb ze in uwe hand gegeven; niemand van hen zal voor uw aangezicht bestaan." Vreeze of ontwijke dan niemand buitenwone moeijelijkheden, bezwaren en strijd. Hoe meer onze roeping boven onze eigene kracht gaat, des te zekerder is voor ons des Heeren nabijheid en hulp; mits wij in den weg des Heeren zijn, niet in overmoed vooraan plaatse kozen, en de geest des gebeds tot hulpsaken ons drijft.

„Meer sterven er door de hagelsteenen dan door Israels zwaard." Soms op zichtbare, meerdere malen op onzichtbare wijze, maar in moeijelijke pligtsvervulling is het altijd de Heer, die het zwaarste deel des werks met en voor ons doet. Dat hebben apostelen en hervormers, dat vooral martelaars steeds ondervonden. Hoe zonden mannen, vrouwen, zelfs kinderen, zooveel om des geloofs wille, somtijds jaren aan een, hebben kunnen verdruren, als niet de Heer het zwaarste van den last had gedragen.

„Er was geen dag aan dezen gelijk vóór hem nog na hem," ziedaar het feit, dat ons v. 14 berigt. Hoe het buitengewone langdurig licht van dien dag, hoe het wonder Gods te verklaren? Op die vraag moeten wij het antwoord schuldig blijven, omdat de Schrift van het goddelijke, naar onze kleine bevattings, menschvormig spreekt. Wordt hier bovendien nog het feit van den roemrijken dag, in dichtertaal overgenomen uit „het Boek des opregten," dat voor ons verloren ging, vermeld, de letter kan ons alsdan wel het licht niet geven, waarvoor nieuwsgierigheid onbescheiden wenscht. Jozua bad tot God en God verhoorde zijn gebed, dit is de veel belangrijker leering in het verhaal, dan zekerheid omtrent de natuurkundige oorzaak van de verlenging des daglichts buiten de gewone grenzen. In Jozua aanschouwen wij, dat het geloof in zijn

bidden geen grens kent buiten de almacht Gods en in het van God gewrochte teeken; dat het geloofsgebed, hoe stout ook, nooit kan gaan boven hetgeen de Almachtige in staat is te geven.

Jozua verbande in dezen oorlog alles wat adem had, den mensch en het dier! Den mensch, hoe wreed, het dier, hoe roekeloos en zonder nut! Meent gij dit? Oordeelt niet haastelijk. Er zijn misdaden, te schandelijk, dat wij ze noemen, misdaden, die Kanaans volken voor uitdijging hadden doen rijpen en die als openbaring der heiligheid Gods eischen, dat alles wat adem had, viel onder de scherpte des zwaards.

De liefde der heiligheid, die ter wille van wat nog leeft, het door de zonde geestelijk verkanckerde en verstorvene niet spaart, is grooter dan de zwakke weekhartigheid, die het gezonde met wezenlijke wreedheid aan de vuilste smetstof prijsgeeft. Leere ons hart hier de diepe betekenis der blijde boodschap, dat Christus voor ons een vloek geworden is, en dat alleen in en door zijn kruis de noodzakelijkheid van het vloekoffer heeft opgehouden.

Jericho viel als vloekoffer tot behoud der overige steden van Kanaän, Achan en zijn gezin en eigendom als vloekoffer tot behoud zijns volks, Kanaans bevolking als vloekoffer tot behoud van Israel en door Israel van de menscheid; — de onreinen tot onreinen; — niet vrijwillig maar naar Gods bestel. De Zone Gods, Gods Heilige, in wien des Vaders welbehagen was, de zondeloos Heilige stelde vrijwillig zijne smettelooze ziel ten vloekoffer tot behoudenis der wereld. Hem maakte niet eigen leven maar het hout des vloeks tot een vloek, en dit zijn vrijwillig aanvaarden voor ons van het Achans deel in plaats van Davids troon, maakt Hem als de verzeene en de in zijne lichamelijke opstanding van God geredvaardigde tot een eeuwig en eeuwig Koning op het gebied des geestes. Door zijn kruis heeft Hij de noodzakelijkheid van wet en vloek voor ons opgeheven, — is in en met Hem voor ons wet en vloek aan het hout genageld. Als de gekruisigde is Hij zelf onze wet, eene levende wet geworden, eene wet, welke allen, die haar aannemen, niet met vloek dreigt, maar tot eenigen inhoud heeft de vraag: „dit droeg en deed Ik voor u, wat wilt gij zijn en doen voor Mij?" In die vraag is de wedergeboorte des harten, en onze Jozua (Hebr. 4 : 8) heeft niet anderen voor ons, maar is zelf als ons Pascha geslagt; Dien, die geene zonde gekend heeft, heeft God tot zonde, — tot een vloekoffer, — voor ons gemaakt, opdat wij worden zonden regtvaardigheid Gods in Hem.

C. S. A. v. S.

OUDERLIEFDE.

In een lazaret van Parijs lag tijdens den jongsten oorlog een grenadier van het 10de regiment infanterie met een schot door de borst. Op een verkenningstocht doorschoot een vijandelijke kogel de borst des jongelings. Maar toch wil hij voorwaarts, — met den dood in de borst wil hij zich wreken op den verborgen vijand. Hij krijgt nog een schampschot, het bloed stroomt uit zijn wond, — langzaam trekt hij zich terug onder een regen van vijandelijke kogels. Met het geweer in zijne handen vastgeklemd zinkt hij eindelijk neer. In het lazaret wordt zijne wonde onderzocht; verscheidene ribben waren verbrijzeld, de lever geschonden, het borstbeen doorboord. Met angst hing het oog van den dapperen aan de lippen van den geneesheer; deze haalt zwindend de schouders op, — zijn blik zegt maar al te duidelijk: „Gij zijt verloren!"

„Een verzoek, dokter; wilt ge mij dat toestaan?"

„Wat wilt gij?"

„Och, ik smeek u schrijf in de verlieslijst niet: zwaar verwond. Schrijf: ligt verwond! Wat zouden mijne goede ouders bedroefd zijn als zij dat verschrikkelijke woord lazen! Ben ik dood, dan mogen zij vernemen dat ik niet meer lijd!" De wensch van den zwaar gewonde werd ingewilligd; in de verlieslijst verscheen het volgende: „Silesische 10 grenadier-regiment. Verkenningstocht op 15 November 1870. Grenadier Gustav Laermann. Tscheschenheide, Kreis Gahrna. L. V. (Licht verwundet), schot door de rechterborst." Licht gewond, — schot door de rechterborst! Zouden de bedroefde ouders die tegenstrijdigheid opgemerkt hebben! — Tegen verwachting genas de dapper soldaat, maar hij leed vreeselijk. Elken dag werd een guttapercha-buis door zijne borst getrokken, — toch stonden in elken brief dien hij naar huis liet zenden, de woorden: „Ik lijd geen pijn." Hij is later versierd met het IJzeren kruis. Wat versiert den jongman meer: het eere-kruis of die eenvoudige woorden: „Ik lijd geen pijn?"

Och, dat alle kinderen zoo bezorgd waren als deze soldaat om toch hunne ouders niet bedroefd te maken.

De liefde doet anderen geen pijn, en lijdt liever zelf geduldig, dan anderen lijden te veroorzaken.

T. M. L.

ZIJN WIJ DEN BIJBEL ONTWASSEN?

TRAKTAATJE N°. 587 VAN HET

NEDERLANDSCH GODSDIENSTIG TRAKTAAT-GENOOTSCHAP.

Dit aanvullig plaatje is eene vrije navolging van eene plaat en het traktaatje eene voor ons land bewerkte vertaling van een stuk uit den BRITISH WORKMAN. Het is een stuk geschreven naar aanleiding van den ook in Engeland gevoerden strijd over het gebruik en de waarde van den Bijbel in betrekking tot opvoeding en onderwijs.

Twee vrienden bespreken die vraag, de één een hoogschatter des Bijbels, de ander van meening dat het tegenwoordig door het licht der wetenschap beter ingelicht geslacht den Bijbel verre ontwassen is. De Bijbelvriend brengt wijselijk den strijd van het gebied der bespiegeling op dat des levens over, en na de waarheid van zijn beweren in een sterksprekend voorbeeld te hebben gestaafd, volgt in het gesprek dat deel, waarbij het plaatje behoort, en dat hier als fragment zij medegedeeld:

„Ik ben ten volle verzekerd, dat gij mij niet vertellen zoudt, wat gij niet wist waar te zijn, maar als zulk eene handelwijs eene vrucht des Bijbels is, waarom komt zij dan niet meer voor? Hoevele onder de honderden, die zichzelf christenen of geloovigen noemen, zouden in gelijk geval evenzoo doen?”

„Zooveel als gedaan hebben wat hij deed: de beginselen van hun gewoon, alledaagsch handelen ontleenen aan de voorschriften des Bijbels. Is dezer getal klein, dat is wel goene reden om het onderwijs des Bijbels los te laten, maar veeler om het te krachtiger aan te bevelen en de harten van jongs aan in te prenten. Maar een ander en levend voorbeeld is hier niet verre van ons. Kent gij den ouden Jonas, de bouw knecht van Rijnhoeve?”

„Of ik hem ken, een woest heer in zijn tijd.”

„Wel hij zit daar bij gindschen heg en doet zijn middagmaal. Komt, laat ons eens hooren, wat hij op het door ons besproken punt te zeggen heeft?”

Visser ontdekte nu ook den ouden man, wiens gebruid en rimpelig gelaat door zekeren ruwen ernst aantrok.

„Wel, Jonas,” zeide Visser, die het eerst nabij hem was, „nog in het land der levenden?”

„Neen,” hernam Jonas met een glimlach, „ik ben nog in het land der stervenden, maar ben niet ver meer van het land der levenden.”

Dit was op een zoo eenvoudigen, natuurlijken toon gezegd, dat het zelfs Visser zijns ondanks ontzag gaf en hij minder onverschillig dan gewoonlijk hernam: „Ik verheug mij voor u, dat gij zoo spreken kunt en wenschte wel dat ik het ook kon.”

„En waarom zoudt gij het niet ook kunnen?” vroeg de grijsaard. „Gij kunt van dat land alles te weten komen uit hetzelfde boek, dat mij onderrigtte, het is voor allen open en verstaanbaar.”

„Toch was er een tijd, dat ook gij er niet veel naar luisterdet,” sprak Visser.

Hoe oud en gebruid de oude was, toch deed nog dit woord hem zichtbaar bloezen.

„Gij behoeft mij dat niet te herinneren. Ik deed veel, dat zeer verkeerd was en betreur dageslijks, dat ik niet eer naar het woord des Heeren heb gehoord. Ja, zijn woord was mij bekend, maar ik achtte er niet op en wilde mijne hand naar het brood des levens niet uitstrekken. Al ware er eens geen hooger leven in beter land dan zou

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

ik nog nu zeggen: geef mij den Bijbel als levensgids, want hij is het boek, dat ons zelfs van deze wereld het beste deel schenkt.”

„Hoe meent gij dat?” vroeg Visser.

„Wel er is niets, dat wij noodig hebben te weten, of de Bijbel leert het ons, en hebben wij voorts niet allen behoefte om gelukkig te zijn? En wat dit laatste aangaat, leert ons niet de Bijbel hoe wij elkander moeten liefhebben en hoe aan allen goed te doen? Als dit niet de beste weg is om zelf gelukkig te zijn, weet ik niet hoe wij het worden zullen. Zoo dikwijls iemand bij mij om raad komt, waarvoor ook, zeg ik altijd: „geef mij het boek en laat ons zien wat dat er van zegt, en dan zal ik beter in staat zijn u te zeggen, hoe ik over uwe vraag denk.”

„En dan vindt gij ook altijd wat gij zoekt?” vroeg Visser met zijn ouden, spottenden glimlach.

„Ik heb nog nooit te vergeefs gezocht,” hernam de grijsaard.

„Dan wilde ik wel, dat gij mij in ééne zaak licht kondet geven,” sprak Visser.

„In welke?”

„Of ik een som geld, die ik voor een maand aan iemand uitleende, ooit zal terugzien?”

„Dat is eene vraag, waarop ik u geen antwoord geven mag,” antwoordde Jonas ernstig en op een toon, die toonde, hoezeer de ligtzinnige vraag hem smart deed, „want de Bijbel heeft mij geleerd om alle dwaas geklap en ijdele jokkernij te schuwen.”

Door den toon van dit woord getroffen reikte Visser hem de hand en zeide: „Vergeef mij, gij zijt een beter mensch dan ik. Laat ons als vrienden scheiden.”

De aangeboden hand werd niet geweigerd en eenige vriendschappelijke woorden waren het einde des gespreks. Verhoef en Visser zotten hunne wandeling voort, eerst zwijgend, totdat eindelijk op eens Visser uitriep: „Hij is een merkwaardig man!”

„Dit zoudt gij nog met meer nadruk zeggen, als gij al het goede wist, dat hij in dezen omtrek doet. Geen zending werkte ooit harder. Vroeg en laat, in zomer- of wintertijd, waar hij een goed woord spreken of eene helpende hand bieden kan, altijd is hij gereed. Hij is de vredestichter voor uren in het rond.”

„Hoe is het mogelijk! Toen ik hem kende, was hij eer een eigenwillig onrust- en twiststoker. Ik begrijp zulk eene verandering niet.”

„En niemand kan die verstaan, tenzij zij, die eveneens de magt van Gods Woord in hart en leven hebben ervaren.”

„Wat bragt hem tot inkeer?”

„Voornamelijk de dood van eene lieve dochter. Zij was zijn jongste kind, schoon en vrolijk, haars vaders speelpop. Eene aanzienlijke dame hier in de buurt trok zich het lieve meisje aan en zorgde, dat zij goed onderwezen werd en gaf zich veel moeite voor hare vorming en opvoeding. Het kind dwong haar vader steeds om haar uit den Bijbel voor te lezen, en deze, gelijk hij zelf mij zeide, deed dit eerst enkel en alleen haar ten genoege. Veertien jaren was zij, toen eene langdurige ziekte haar eindelijk wegnam. Deze krankheid bragt vader en kind nog digter bijeen en beiden digter bij den Bijbel, die na het heengaan van zijn kind voor Jonas zijn alles, het Boek des levens en der hoop werd.”

Zeer wensch ik, dat de lezing van het gedeelte tot kennismaking met het geheel moge uitlokken. Bedrieg ik mij niet gansch, dan zal de lezing aan velen welkom en ten zegen zijn.

Waarom toch worden de traktaatjes van de Nederlandsche Vereeniging zoo schaarsch verkocht, terwijl, om nu den oorspronkelijken arbeid van levende auteurs in ons midden als Prof. van Oosterzee, Dr. Beets, Ds. Hasebroek, Ds. Ten Kate en hoevele anderen hier niet te prijzen, reeds zoovele vertalingen eene bloemlezing van de beste stukken in het buitenland zijn. Wil men omtrent dit laatste eenige aanwijzing.

N°. 512, De koevoet en de sleutel. N°. 549, Wat eene bloem kan uitwerken en anderen zijn eveneens uit de BRITISH WORKMAN. N°. 437, Zou het ook u gelden? behelst eene der schoonste preken van Spurgeon over: Moedwillig zondigen. N°. 505, De geredde, is een treffend voorval uit het leven van den Duitschen Howard, de baron von Seld. N°. 501, Waarop vooral te letten in de uren van uitspanning of op dagen van openbaar volksvermaak. N°. 506, Eénmaal te sterven en anderen naar stukken van de Londensche Vereeniging tot bevordering van christelijke kennis. N°. 509, Overwin het kwade door het goede. N°. 486, Een zachtmoedige en stille geest, die kostelijk is voor God. N°. 557, Ons kruis en anderen zijn aan de beroemde engelsche traktaatjes: VOOR HUIS EN HART ontleend, N°. 515, De Heer kent zijn tijd aan John Ashworths merkwaardige ontmoetingen; terwijl onder de oudere en nieuwere tientallen aan den traktaatschat van het Londensche Godsdienstig Traktaat-Genootschap zijn gevolgd. Gaarne zal ik in den geest als nu van N°. 587 van eenig ander stukje één aanbevelend uittreksel geven, moge dit de inslapende belangstelling in den met zooveel zorg voor het uitwendige als voor het inwendige behartigden arbeid van het Nederlandsch Godsdienstig Traktaat-Genootschap eens weder wakker maken, en het Genootschap, dat door geheele omwerking zijner verouderde, autoeratische constitutie naar de behoeften en eischen des tijds zich poogt te verjongen, ook hierdoor een nieuw tal van vrienden en leden winnen.

C. S. A. v. S.

30

KLEIN ROOKWOOD.

HOOFDSTUK III.

De dag was niet bijzonder aangenaam voor Emilie. Zij zag eene buitengewone zelfzucht, onder verschillende vormen, terwijl iedereen met zichzelf zeer ingenomen scheen, en al het overige gering schatte. Het is vreemd om te zeggen, dat, ofschoon Emilie aan het geheele gezelschap onbekend was, zij toch bij beurten door iedereen in vertrouwen genomen werd. „Jufvrouw Marigold is zeer vriendelijk en aardig,” fluisterde mevrouw Valentine haar in; „maar zij is zeer onnadankend, gelijk de meeste jonge menschen, en mijn lief kind is zoo heel gevoelig, het vereischt eene zeer groote zorgvuldigheid om haar gevoel niet te kwetsen; het geringste zelfs kan haar allen eetlust benemen, en haar een slapelozen nacht veroorzaken.”

„Mama plaagt mij onuitsprekelijk met haar lorgnet,” zeide Ida, „ik zeg haar telkens dat zij mij op nieuw eene zenuwkoorts zal op den hals halen.”

„Mijne vrouw is zoo boven alle beschrijving ongerust, jufvrouw Vernon; het is zoo jammer, ons kind is ons zoo dierbaar; maar ik geloof, dat als mevrouw Valentine minder bezorgdheid kon toonen, het beter voor haar zijn zou,” zeide de arme mijnheer Valentine, met wien Emilie oprecht medelijden had. — Zij deelde in de klagen van ieder, doch zeide dit niet, zij was in zichzelf overtuigd, dat mevrouw Valentine zeer te berispen was, dewijl zij de rust en den vrede van haren echtgenoot geheel aan hare blinde afgoderij voor haar kind opofferde, wier gezondheid zij door hare dwaasheid daarenboven zeer benadeelde, en aan wier hoogere belangen zij bovendien nog meer kwaad deed. Zij dacht dat jufvrouw Marigold niet minder zelfzuchtig was in haar gedrag, en dat zij het vertrouwen, dat in haar gesteld werd, zeer weinig verdiende, terwijl zij Ida en hare moeder bij voortduring vleide, ofschoon zij toch hunne gebreken zeer goed inzag, en ze zeer scherp kon beoordeelen wanneer zij haar of anderen hinderlijk waren. En Ida, een blik was voldoende om te zien, dat zij opgevoed was in de overtuiging dat hare gezondheid en haar geluk voor iedereen van het hoogste belang waren, ja, van meer belang dan iets anders ter wereld, en dat zij inderdaad in den toestand was van dien koning, waarvan Huo schrijft, dat, vóórdat hij eenen omroeper had laten bekend maken, dat hij een goed middagmaal gehad had, niemand in de wereld zich mogt nederzetten, om met goeden eetlust te eten. En toch was er somtijds iets in haar, dat betere dingen beloofde. „Zij is zeer te beklagen, zij spannen allen zamen om haar te bederven, en zij kent geen grooter geluk dan om aldus verward te worden,” zeide Emilie tot zichzelf; en zij besloot, om, als zij er de gelegenheid toe vond, een woord van waarschuwing tot Ida te spreken en een woord van vermaning tot jufvrouw Marigold. Met mevrouw Valentine paste het haar niet dit punt aan te roeren.

Het was een lange zomerdag — Emilie dacht dat hij al bijzonder lang was — zij had alles gedaan wat in haar vermogen was, om haar genoegen te geven; en zij was er inderdaad gelukkig in geslaagd; haar boek over Klein Rookwood was bijzonder den heer Valentine bevalen; jufvrouw Marigold was verrukt over hare teekeningen, dewijl zij zelve zeer veel van die kunst hield, en hare opgeruimde gesprekken hadden zelfs de belangstelling van Ida opgewekt, en haar in zeker opzigt van haar eigen ik afgetrokken, tot groote vreugde harer moeder, die niet wist wat zij zeggen of doen zou, om aan Emilie hare dankbaarheid te toonen.

„Houdt gij veel van teekenen?” vroeg Emilie, terwijl Ida hare schetsen bekeek.

„Ik zou er zeker heel veel van houden, maar het voorover zitten hindert mij altijd zoo,” zeide Ida, „ten minste jufvrouw Marigold denkt het.”

„Ja dat is zeer nadeelig voor haar,” zeide jufvrouw Marigold met een zijdelingschen blik, die zeggen wilde, dat hare jonge vriendin er niet den minsten aanleg toe had.

„Ik geloof niet, dat zoo nu en dan een beetje voorover zitten u zoo erg zou hinderen, en het zou voorzeker eene zeer gezonde inspanning voor uwen geest zijn. Ik heb dikwijls mijne eigene pijn vergeten, als ik bijzonder verlangde eene teekening af te maken.”

„Ik zou wel willen dat ik mijne hoofdpijn eens kon vergeten, en die zenuwachtige pijnen, die ik zoo dikwijls verduren moet,” zeide Ida.

„Lief kind!” zeide mevrouw Valentine, haar door het lorgnet aanziende, met een zeer medelijdend gebaar.

„Ik wil juist niet instaan voor kiespijn of jicht, maar ik bedoel

die gewone pijnen, die ons zoo dikwerf overvallen, zoo als gij welligt bij ondervinding zult weten, en die toch over het algemeen door bezigheid zeer veel verligt kunnen worden,” zeide Emilie.

„O! gij weet het niet,” zeide mevrouw Valentine zuchtend.

„Neen, gij weet het niet,” herhaalde jufvrouw Marigold, gedeeltelijk om hare vriendin genoegen te geven, en gedeeltelijk ook, om van den last bevrijd te blijven haar leerling hierin onderrigt te moeten geven. Ida zag Emilie aan en glimlachte, er was iets onweerstaanbaars in hare opgeruimde vriendelijkheid. „Ik geloof inderdaad, dat, als ik jufvrouw Valentine hier had, onder den leefregel en de verzorging van jufvrouw Pool, en met mij, dokter Vernon voor de behandeling, gelijk men dat noemt, zij weldra zeer in beterschap zou toenemen,” zeide Emilie, Ida's glimlach beantwoordende. Mevrouw Valentine schudde het hoofd, en jufvrouw Marigold haalde de schouders op.

„Op welke wijze vermaakt gij u den geheelen dag?” vroeg Ida, die noch het hoofd schudde noch de schouders ophaalde.

„Morgen, als alles wel is,” zeide Emilie, ga ik om negen uur naar de school, dan help ik de onderwijzeres bij het onderrigt in de Heilige Schrift, zoo lang als ik hier ben, en het is een aangenaam begin van den dag, dat verzeker ik u; om tien uur ga ik naar jufvrouw Monk, en lees haar voor terwijl zij werkt.”

„Kan zij dan zelve niet lezen?” vroeg Ida.

„Ja wel, maar dikwijls geeft zij mij eene zeer goede uitlegging van de teksten, waarvoor ik haar regt dankbaar ben,” zeide Emilie.

„O, verbeeld u dat jufvrouw Vernon bij eene oude vrouw school gaat,” zeide jufvrouw Marigold.

„Ik verwacht meer van de bejaarden dan van de jeugdigen, gij niet?” vroeg Emilie, terwijl zij jufvrouw Marigold aanzag.

„Ja wel, maar een arm oud schepsel, gelijk zij is.”

„Hare armoede heeft niets te maken met hare bekwaamheid. Zij is eene van die, welke arm zijn aan wereldsche goederen, maar rijk aan geloof; hare ondervinding van de trouw en genade van God in Jezus Christus is zeer groot; zij verwarmt het hart en ondervijst mij, als ik er naar luister.”

„O, omtrent den bijbel misschien?” zeide jufvrouw Marigold, die echter niet voortging, dewijl zij bemerkte dat het Emilie ten volle ernst was, en zij het dus voor beter hield dit onderwerp maar niet verder aan te roeren.

„Ga voort, bid ik u,” zeide Ida, terwijl mevrouw Valentine met zeer veel genoegen de belangstelling gadesloeg, die hare dochter voor hare nieuwe bekende scheen te gevoelen.

„Dan ga ik eene schets afmaken, die ik bezig ben van de kerk te nemen, de schaduwen zijn nog lang niet goed, maar het is eene die ik begon toen ik pas hersteld was, en ik mogt nog niet te vroeg of te laat buiten blijven; de lieve mevrouw Pelham zal er zoo blij mede zijn.”

„Tot hoe lang zult gij blijven?” vroeg Ida.

„Totdat de goede jufvrouw Pool hare middageten klaar heeft. Morgen zal ik geen kans hebben om eene duivenpastei weg te brengen,” vervolgde zij laghende.

„En na het eten?” zeide de volhardende Ida.

„Na het eten hoop ik eens naar Marcus Bury te kunnen gaan, en als ik hem verlaat denk ik eene lange omzwerfing te doen met mijne bliken doos, ik hoorde dat er zulke mooie varenstruiken staan aan het einde van het kreupelboschje, waar het aan het dennenbosch grenst, en ik moet mijn boekje voor de lieve Agnes en Mina eens voltoojen.”

„En dan,” zeide Ida.

„Dan ga ik naar huis, en verlang zeer naar de thee; en na de thee moet ik nog hard werken om iets af te maken, dat ik voor mevrouw Pelham onder handen heb, het is een heel mooi werk, wilt gij het eens zien?”

„Ida stemde er in toe, en Emilie haalde eene gebreide deken voor een kinderbedje; zij was zamengesteld uit vierkante gebreide ruitjes, alle van een verschillend patroon, die daarna aan elkander genaaid waren.

„O, wat een werk!” riepen alle drie.

„Ik had er zooveel plezier in, en terwijl ik er aan werk vermaakt jufvrouw Pool mij met het verhaal van hetgeen in deze streken in oude tijden gebeurd is; morgen zal zij mij iets vertellen van een lief kind, dat zij in hare vorige woonplaats opgepast heeft, en dat als een waar en zeer oprecht Christen is gestorven.”

„Een kind,” zeide Ida.

„Ja, gij weet dat Timotheus en Samuel beide reeds in hunne kindschheid bekeerd werden,” zeide Emilie.

„Eindelijk zult gij dan toch wel naar bed moeten gaan,” zeide Ida na eene stilzwijgen.

„Niet voordat wij zamen in den bijbel gelezen hebben, Maria, haar man en ik; en ik kan u niet zeggen hoeveel troost het mij geeft, te zien dat man en vrouw zoo opregtelijk het koninkrijk Gods zoeken in te gaan, en hoe gelukkig zij dien ten gevolge met elkander zijn.”

Hierop volgde geen antwoord; en weldra kwam de knecht zeggen, dat alles gereed was en het rijtuig was ingespannen.

„Dan verwacht gij morgen een gelukkigen dag, hier en alleen,” zeide Ida nog altijd dralende.

„Zeker doe ik dat, en ik zou zeer slecht en ondankbaar zijn indien ik het niet deed, want ik ben met weldaden omringd, en zelfs al ware ik niet door zulke heerlijke tooneelen omgeven, al had ik geene liefhebbende harten om mij heen, geen werk te doen, en geene krachten om iets uit te rigten, welke zegeningen gij ziet, dat thans allen mijn deel zijn, zoo zou ik toch dankbaar behooren te zijn, omdat ik het woord van God bezit, en hoop heb op eene toekomstige gelukzaligheid.”

Allen zwegen, mevrouw Valentine vreesde dat Ida te lang zou staan. De bijzondere goedheid van jufvrouw Vernon scheen jufvrouw Marigold zeer te vervelen, en de heer Valentine kwam binnen, zeggende, dat zij weg moesten om de avonddampen te vermijden.

„Vaarwel,” zeide Ida, „ik dank u zeer, ik wenschte dat ik zoo gelukkig kon zijn als gij zijt.”

„Ik wenschte dat gij eenigen tijd bij ons kondt komen logéren, jufvrouw Vernon,” zeide mevrouw Valentine.

„O ja, doe dat,” zeide Ida.

„Gij zijt zeer vriendelijk, maar ik hoop dat het mij weldra geoorloofd zal zijn mij bij mevrouw Pelham en de zeekust te kunnen vervoegen, wij zijn zoo lang gescheiden geweest, en o! het zal zulk een vrolijk wederzien zijn.”

Hare oogen vulden zich met vreugdetranen terwijl zij sprak, en terwijl het rijtuig wegreed, zeide de heer Valentine: „Wat is dat een lief meisje, ik kan mij niet herinneren dat ik met iemand zoozeer ben ingenomen geweest!”

Mevrouw Valentine en Ida beaamden zijne woorden; jufvrouw Marigold zeide dat zij haar nog al methodistisch vond; want dat zij toch niet kon verwachten dat iedereen er lust in zou hebben den tijd te besteden gelijk zij dit deed.

„Hare manier van leven is toch zeker zeer nuttig. Ik ben overtuigd dat het haar nooit overkomt reeds in den morgen te gaan geeuwen, en te wenschen dat hij reeds om ware, gelijk iemand die ik ken zoo dikwijls doet,” zeide Ida wel wat scherp.

Jufvrouw Marigold antwoordde op denzelfden toon, dat zij niet iemand was om zich neergedrukt te gevoelen, als haar gezelschap haar zoo niet maakte; de waarheid hiervan was, dat het haar verveeld had, en zij zich ook beleedigd gevoelde door het hogere licht, waarin Emilie stond, en zij het er voor hield dat zijzelve achteruit gezet werd door de loftuitingen, die haar ten deel vielen.

Mevrouw Valentine, die niets zoozeer voor Ida vreesde dan eenige opwelling tot ontevredenheid, mengde zich in dit gesprek; zij wist op eene verzachtende wijze den toorn van jufvrouw Marigold af te leiden, en waarschuwde Ida zich niet te vermoeijen door zoo veel te praten. Het overige gedeelte van het ridje ging stilzwijgend voorbij, en het was zeer merkbaar, dat het eene of andere onderwerp de aandacht van de zieke bezig hield.

De volgende dag begon voor Emilie even aangenaam als zij zich dien had voorgesteld; zij onderwees de kleintjes, las voor jufvrouw Monk, voltooide hare schets, en ging toen Marcus opzoeken. Hij was inderdaad zeer blij toen hij haar zag, zij vond hem bezig met het hout uit te zoeken, dat hij den vorigen dag gesprokkeld had.

„Ik ben blij dat gij weer aan het werk zijt,” zeide zij.

„Dit is geen werk, jufvrouw,” het werken is voor mij gedaan, en ik geloof voor altijd.”

„O, het zal weldra weer beter worden, indien het Gods wil is, en zoo niet, wel gij zijt rijk genoeg, en behoeft niet zoo hard als anderen te werken,” zeide Emilie.

„Nee, ik heb ook niemand, voor wie ik werken kan, dat is maar al te waar,” zeide Marcus bitter, terwijl hij zijn bijl nederlegde en met haar naar huis ging.

„Gij hebt toch nog eene dochter, is het niet? ik meen eene die nog ongetrouwd is, en die gij verzorgen moet als zij hare dienst verlaat, ten minste dit zeide mij jufvrouw Monk.”

„Zij is niets meer voor mij,” zeide de oude man; „zij ging in eene dienst om een mooi liverei pakje te dragen; laat zij dit dan ook nu maar houden; zij heeft mij verlaten, die haar haar eigen zin liet doen, en haar nooit een kwaad woord gaf (terwijl ik geene goede woorden over had

voor hen die ze veel meer verdienden); en nu, laat haar maar weg blijven. Het komt er niet op aan dat ik iemand noodig heb om mij op te beuren, neen, dat komt er niet op aan; het zal haar nooit gevraagd worden om terug te komen, neen, zij zal zelfs niet binnengelaten worden indien zij terugkomt; zij is om mooie kleederen te dragen naar vreemde menschen gegaan, laat haar daar maar blijven, zij zal er de ondervinding van hebben, ja dat zal zij.”

Zijn scherpe en bittere toon, de zaamgeperste lippen en de gefronste wenkbrauwen hinderden Emilie even sterk als zijne woorden. Zij dacht er over na wat zij zeggen zou, en nam den bijbel op, bij zichzelf om wijsheid smeekende.

„Ik heb al die plaatsen overgelezen, jufvrouw, maar ik zie nog niet in, dat zij mij leeren hoe ik moet bidden, want ik heb dezelfde zaken niet noodig, die zij behoefden; dus ziet gij, dat ik hunne woorden ook niet kan gebruiken.”

„Niet?” zeide Emilie. „Mijn vriend,” voegde zij er bij, hem eensklaps aanzende, „hebt gij gevraagd om een rein hart en een vasten geest, gelijk David deed, in den een-en-vijftigsten Psalm? Voorzeker dat hebt gij evenzeer noodig als hij.”

„Ja, dat deed ik, ik heb dat op mijne kniën gezegd, maar ik gevoel er toch niet het minste onderscheid door,” zeide Marcus.

Emilie nam een fleschje van de plank, en zeide: „Vul dit eens met water,” en toen Marcus, eenigzins verwonderd, beproefde, er de kurk af te trekken, vervolgde zij: „O, neen! gij moogt de kurk niet aanraken, maar gij moet het vullen,” zeide Emilie.

„Maar dat is eene onmogelijkheid,” hernam Marcus.

„Waarom?” vroeg Emilie?

„Wel, ik denk dat ons gezond verstand ons wel zeggen kan waarom,” zeide Marcus op de kurk wijzende.

„Dat is een beeld van ons hart,” zeide Emilie, „de genade kan er niet inkomen, indien zij door ingewilligde zonde wordt tegengehouden; uw hart is verstopt.”

Marcus keek haar verwonderd aan.

„Gij koestert geene vergevensgezindheid jegens uwe dochter, en omdat gij dit doet, zoo wil God niet naar u luisteren.”

„Ik kan haar niet vergeven; en wat nog meer is, ik wil het ook niet doen,” zeide Marcus toornig.

Dan moet ik u verlaten, want het zou met God spotten zijn, als wij zijn woord in de hand namen, en zulk een gevoel in het hart hadden,” zeide Emilie.

„Wel, wat heeft zij met ons te maken? ik zeg niets van haar, maar ik heb met haar afgerekend, en dat is alles. Zij heeft met mij gedaan en ik met haar; wij betalen elkander met gelijke munt.”

„En zoo lief heeft God ons gehad, dat Christus voor ons stierf, toen wij nog zondaars waren,” zeide Emilie, „o luister, luister toch eens naar deze woorden,” en zij las de gelijkenis van de twee schuldenaars, in het achttiende hoofdstuk van Mattheüs.

Marcus luisterde, maar met een ontroerd hart.

„Hier is een koning, die eene groote schuld kwijtscheldt, en de schuldenaar aan wien zooveel kwijt gescholden is, weigert eene kleinere kwijt te schelden; is de koning nu niet geregtvaardigd, als hij zijne kwijtschelding aan dien ombarmhartigen man weer intrekt?”

Marcus kon niet antwoorden, hij zag niet juist in, hoe hij die zaken overeen kon brengen, maar hij begon toch eenige gewetenskning te gevoelen.

„Kan de ondankbaarheid van uw kind vergeleken worden met de uwe omtrent uwen hemelschen Vader?” zeide Emilie.

„Ik weet niet, dat ik juist zoo heel ondankbaar geweest ben,” antwoordde Marcus.

„Weet gij dat niet? wat? hebt gij Hem niet verlaten? Zijt gij niet achteloos geweest in het volbrengen van zijn wil? Hebt gij altijd in zijne wegen gewandeld? Hebt gij altijd zijne tegenwoordigheid gezocht om u daarin te kunnen verheugen, en Hem ook aan anderen te kunnen verkondigen? Hebt gij altijd zijn boek geopend om van eene betere wereld te lezen, totdat gij vindt dat gij niets in deze wereld hadt achter te laten, vooral daar gij reeds zoo nabij aan uw einde gekomen zijt? En niettegenstaande dit alles denkt gij nog dat gij niet ondankbaar geweest zijt, terwijl Hij zelf steeds over u is blijven waken, voor u gezorgd heeft en u zegende, u ten allen tijde bleef verdragen, en u niet uitroede als een onvruchtbaren nutteloozen boom, maar u bleef sparen, het eene jaar na het andere, en steeds voorging met zeggen: kom, o kom tot mij om vergiffenis, om vrede en om eeuwig leven! O! Marcus Bury!” Marcus boog het hoofd; hij had nu niets meer te antwoorden.

GEEF MIJ UW HART.

MANDELSOON.

Heil mij, ik mogt het hooren
Dat afgebeden woord,
Uw wil klonk mij in de ooren
Als hemelech heilakkoord.
„Mijn kind, geef mij uw harte,“
Zoo hebt Gij, Heer, gevraagd,
En onrust, vrees en smarte
Was spoorloos weggevaagd.

Mijn hart was uw begeeren;
Heer, die mijn Heiland zijt,
Door tot mij in te keeren
Hebt Gij 't Uzelf gewijd.
Nu werkt in mij uw leven,
Nu woont in mij uw zin,
Gij maakt, nooit moé van geven,
Zelfs 't sterven mij gewin.

C. S. A. v. S.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

AUGUSTUS. — VIERDE WEEK.

Gideons zegespraal. Rig. 7.

Gideons geschiedenis is eene der heerlijkste voor allen, die het in hun hart ernst is met de dienst des Heeren. Nauwelijks eenige andere is er, die zoo openbaart, dat geene personen of omstandigheden den Heer te klein of gering zijn om de grootste uitkomsten te weeg te brengen. Alleen moet er in ons iets zijn van den geest, die den Engel deed zeggen: „de Heer is met u, gij strijdbare held.“

Wat had Gideon recht gegeven op zoo eervolven, onderscheidenden naam? Iets groots had hij nog niet verrigt. De Heer ziet op het hart, en Gideons tarwe dorschen bij de wijpers, om die te vlugten voor het aangezicht der Midianieten openbaarde een geest, die in het droevig heden nog niet aan betere toekomst vertwijfelde en den jeugdigen held deed handelen, waar anderen werkeloos zuchtten.

„De Heer is met u, de Heer ziet met welgevallen uw doen, en zijne goedkeuring rust op wat ongaat in uw binnenste.“ Zoo geeft de Engel in Gideons hart een tegenwigt aan de gedachte, die zijn verlangen, om iets voor zijn volk te zijn drukt, de gedachte: „Mijn duizend is de armste in Manasse en ik ben de kleinste in mijns vaders huis.“ Het is, of Gideon zeggen wil: mijn hart is brandende in mij, behoorde ik tot Israels grootere stammen, ware ik uit een aanzienlijk geslacht in Efraim, de Midianieten zouden spoedig weten, dat er een hart en arm in Israel zijn, die reikhalst om zich met hen te meten. Gods openbaring moet aan Gideon leeren, dat in wiens oog hij te laag sta of te onbeduidend is, Jehova juist als een zoodanige hem heeft uitverkoren, om Israel te beschamen en Midian te straffen.

Ieder waar Hervormer is geroepen zijne hervorming van huis uit aan te vangen, magt te toonen om in het kleine getrouw te zijn, opdat hij in zijnen kring in het groote vertrouwd worde. Gideon moet Baals beeld en altaar en bosch durven verbreken en uitroeyen, daardoor zal hij in magt- en moedbetoon openbaren, dat de Heer met hem is, en dat hij met den Heer zijn volk wil bevrijden. Steeds heeft de Heer voor zijne geroepenen een voorbereidend werk. Wel hen, die in 't kleine getrouw zijn, zij worden van grooter tot grooter geroepen; naarmate hunne krachten toenemen in den strijd waat hunne heerlijkheid en eere.

De gehoorzame wil God bevestigen in zijn geloof door genade voor genade. Opdat Gideons hart naar zijne behoefte gesterkt worde, voldoet de Heer herhaaldelijk aan zijne bede ten aanzien van het vlies. Ook wij mogen, als wij het goede zoeken en bedoelen, vrijmoedig zijn in onzen verborgene omgang met God. Als wij Hem in het verborgene teekenen vragen, mits met kinderzin en in verband tot den arbeid voor Hem te doen, God is ons niet minder een Vader dan Hij voor Gideon was. De Heer wil, dat waar wij openlijk, in de wereld voor Hem moeten staan, wij daar vaststaan in zijne kracht en tot zijne eer.

Alzoo voorbereid en gerijpt tot zijn rigterswerk riep Gideon Israel ten strijde. Twee en dertig duizend strijdbare mannen kwamen. Maar niet door deze moest Israel verlost worden, het moest wezen door den Heer en zijnen uitverkoren held. Welligt waren de 22,000, die terstond terugweken, reeds daarom bloode en versagd, omdat Gideon geen man van aanzien en rang, maar een kleine van uit de armen was. Welnu niet enkel deze bloeden, nog meer dan negen tienden van de in waarheid dapperen moesten van den strijd en de zegespraal worden uitgesloten. Met slechts drie honderd als keurbende zal het gevaar gekeerd, en vrijheid en vrede worden aangebragt. Vroeg Gideon vooraf in geloof een teeken, nu voordat hij de vuurproef doorstaat, geeft hem God genadig een teeken, opdat hij wete in wien hij gelooft, wat het in heeft het Woord: „de Heer is met u, gij strijdbare held.“ In het droomverhaal uit den mond van een der midianitische wachters vernomen, ziet Gideon de uitkomst zijner onderneming en zijn hart en hand zijn ten volle bereid tot de grootsche taak.

Wanneer wij de geschiedenis der gemeente en van hare Gideons lezen, blijkt ons uit elke bladzijde, dat de Heer voor zijne helden allen, gelijk voor dezen rigter, eene eigene opvoeding, een bijzondere weg van geloofsbezieling en heiliging heeft. Niemand had den vuuroven in te gaan, die niet voortuit tegen de vuurvlammen gehard en daarvoor onkwetsbaar werd. Wie is tot deze dingen bekwaam, hebben wij bij elke Godstaak te vragen, en steeds luidt het antwoord als eens dat van Paulus: (2 Kor. 3 : 5b) „onze bekwaamheid is uit God.“

Door niet meer dan drie honderd mannen werden Midians duizenden verslagen, en zulk een schrik allen Israels vijanden ingeboezemd, dat het volk 40 jaren lang rust had van zijne vijanden.

Leert ons deze uitkomst, dat gelijk wij dwaas zijn in het steunen op stoffelijke en vleeschelijke kracht, even dwaas is, die door uitwendige, schrikwekkende omstandigheden in maatschappij of kerk zich vrees laat inboezemen. Geene geduchtheid van tegenstanders of magt van omstandigheden is voor ons te vreesen, alleen eigen overmoed of ongelooft, het niet waardig zijn van het woord des engels: de Heer is met u, gij strijdbare held. Voor God is het weinig, hoe gering, hoe klein wij zijn, waat wie gelooft, vermag alle dingen in Christus, die hem kracht geeft.

Hoeveel is er in onze dagen, dat tot heiligen strijd ons roept. De wijsbegeerte heeft de steunels des kerkelijken levens doorknaagd en meent het koninkrijk Gods te hebben overwonnen. Vleeschelijke vrijheids-, geld- en genotzucht roept de lagere standen der maatschappij tegen rijkdom en orde te wapen. Allerlei gewoonten van zinnelijk genot ontzenuwen en bedwelmen de levenskracht, en bederven in maatschappij, kerk en zending al wat groots en edels wordt beproefd. Tegenover deze staan wij als Gideon, klein, zwak, alleen en veracht, maar wij staan daer met Hem die gezegd heeft: „de vossen hebben holen en de vogelca des hemels hebben nesten, maar de Zoon des menschen heeft niet waar Hij het hoofd nederlegge.“ Door zijne vijanden gejaagd totdat zij Hem van de aarde aan het kruis hadden verhoogd, heeft de Christus van het kruis en door het kruis de wereld overwonnen, en zijne gemeente gesticht. Zonder rustpunt of steunpunt voor onzen voet zullen wij met onzen Heer overwinnen, alleen door den Heiligen Geest. Die Geest zij ons genoeg. Hij zal door ons getuigenis en leven de leugen beschamen, de stormen doen bedaren en de menschheid heiligen. De Heer is met ons, daarom laat ons in Hem strijdbare helden, kinderen des koninkrijks ons toonen.

C. S. A. v. S.

B E R I G T.

Buiten schuld en tot groot leedwezen der Redaktie is de druk en verzending van „DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING“ vertraagd. De eerstvolgende bladen zullen nu spoedig achter elkander verzonden worden.

ALGEMEENE VERGADERING

VAN DE

NEDERLANDSCHE

ZONDAGSCHOOL-VEREENIGING.

Even als voor twee jaren zal er D. V. eene *Algemeene Vergadering van Leden en Belangstellenden*, bij goed weder in de open lucht, gehouden worden, waarbij engelsche afgevaardigden van de „SUNDAYSCHOOL-UNION“ tegenwoordig zullen zijn. Er zal ook eene bijbelsche les met kinderen gehouden worden. De dag is bepaald op Woensdag 27 September e. k.

Nadere bepaling van werkzaamheden, plaats en tijd volgen. Het Bestuur hoopt op eene ruime opkomst uit alle oorden des vaderlands.

KLEIN ROOKWOOD.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Er stonden tranen in de oogen van Marcus, toen hij Emilie langs het pad nakeek. „Zij ten minste is bereid voor die betere wereld, denk ik; indien ik een kind gehad had, gelijk zij is, zou het mij niet moeilijk gevallen zijn haar vergiffenis te schenken, zelfs al had zij mij nog zooveel parten gespeeld.” Zoodanig waren zijne overleggingen, toen hij den bijbel ter zijde lag, waaruit zij, ofschoon te vergeefs, getracht had hem van zijne schuld en zijn gevaar te overtuigen.

Toen Emilie in diep nadenken verzonken naar huis terugwandelde, lag haar een gevoel van bittere teleurstelling op het hart; zij had bij den ouden man van de sterkste smekingingen gebruik gemaakt, zij was niet tot hem gegaan zonder eerst om hulp en ondersteuning van boven gebeden te hebben; en toch, schoon zij hem meer dan eens tot stilzwijgen en schaamte bragt, kon zij nu met hare eigene beedspraak zeggen, „dat de kurk niet uit de flesch was getrokken,” of zoo als de Schrift zegt, „dat het deksel op zijn hart was blijven liggen.” Hij bleef volharden in zijne onbekeerdheid en in zijn ongehoof. Zij zag jufvrouw Monk in de deur van haar huisje staan, en nam gereedelijk hare uitnoodiging aan, om een oogenblikje binnen te komen.

„Zijt gij vermoeid, jufvrouw?” vroeg de oude vrouw; „vergeef mij de vrijheid waarmede ik spreek, maar gij doet te veel voor uwe krachten, ik vrees dat gij op die manier weer ziek zult worden.”

Emilie verzekerde haar dat zij wel was, maar dat zij verdriet had over de verhardheid van Marcus Bury.

„Wat, wil hij niet luisteren naar de boodschap van vrede?” vroeg zij.

„Hij luisterde wel, en had nog wel willen blijven luisteren tot nu toe en nog langer; maar alles wat ik las en zeide was te vergeefs,” sprak Emilie. „Hij heeft zulk een bitter gevoel omtrent zijne dochter in zijn hart, hij wil haar in het geheel geene vergiffenis schenken; en ik mag hem niet vleijen met de hoop op zijne eigene aanneming of vergiffenis, voordat hij hieromtrent anders denkt. Ik ben er daarenboven zeker van, dat de arme man ziek is.”

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

Emilie zag er ontroerd uit.

Jufvrouw Monk sprak op een verzachtenden toon: „Als hij geen berouw heeft, zal het hem weinig troost geven, van eene vergiffenis te hooren spreken, waaraan hij toch geene behoefte gevoelt, en zoodra hij zelf berouw heeft, zal er wel liefde en medelijden in zijn hart komen. Maar bedenk dat het ook nog maar zoo kort geleden is; Elia moest zeven malen bidden eer de kleine wolk uit de zee opkwam, en Jericho moest zeven malen rondgaan, vóórdat de muren omvielen; gij verliest al te spoedig den moed. De groote Profeet en Volksleider bezat het geduld der hoop. Geduld is eene zeer schoone zaak, mijne lieve jonge dame, het werkt bevinding, en de bevinding hoop, en de hoop beschaamt niet. Ga voort in gebed en geloof, niet in eigene krachten, en bijaldien gij geen antwoord moogt erlangen, ga toch voort, niet alleen zevenmaal, maar indien het de wil des Heeren is tot zeventigmaal zevenmaal.”

Emilie gevoelde de wijsheid van dien raad. Zij bemerkte meer dan ooit, dat zij gedurende haar gesprek met Marcus te veel op hare eigene krachten en overreding gesteund had, en dat er voorzeker een gebrek aan nederigheid schulde in de ongeduldige teleurstelling, die zij gevoelde over zijne stijfhoofdigheid en verhardheid.

Jufvrouw Monk raadde haar aan, hem gedurende eenige dagen aan zichzelf over te laten, ten minste voor een of twee dagen. „Wat gij tot hem gesproken hebt, kan in zijn hart nederzinken,” zeide zij.

„Maar ik verlies niet gaarne eene gunstige gelegenheid; ik kan iederen dag naar huis opgeroepen worden; en, laat ons trachten goed te doen aan alle menschen, zoolang wij er den tijd nog toe hebben,” zeide Emilie.

„Dat is waar; denk er dus nog maar eens over na; maar laat het u niet ter nederdrukken; herinner u, bid ik u, lieve jonge jufvrouw, dat dit werk niet het uwe, maar dat des Heeren is, en daar Hij zelf het hart van Marcus reeds heeft bewogen om te luisteren, en het uwe om te onderrigten, zoo twijfel er niet aan dat Hij zijn werk zal voleindigen. Hij zal u helpen in het onderrigten, en zal hem leeren om zijne behoudenis te zoeken; wees maar geduldig, denk aan de wolk uit de zee en de muren van Jericho.”

Emilie had nauwelijks hare gewone dagelijksche bezigheden vol-